

## BOLANING NASL-NASABINI BELGILASHNING HUQUQIY JIHATLARI

**Ma'murov Abbosbek Salohiddin o'g'li**

*Email:abbosbekmamurovv@gmail.com*

*Tel:+998944291200*

### KIRISH

Nasl-nasabni belgilash mavzusi keng qamrovli va juda muhim masalalardan biri bo'lib, u huquqiy, ijtimoiy, va madaniy jihatlarni o'z ichiga oladi. Tezis tarkibini quyidagi asosiy bo'limlar orqali tashkil qilish mumkin:

- Nasl-nasab tushunchasi: Nasl-nasab yoki geneologiya insonning ajdodlari va avlodlarini aniqlash tizimi bo'lib, u ijtimoiy va huquqiy masalalar bilan chambarchas bog'liq. Bu tushuncha har bir jamiyatda turli an'ana va qoidalarga asoslanadi.

- Mavzuning dolzarbligi: Nasl-nasabni belgilash muammosi bugungi kunda huquqiy, genetik va ijtimoiy masalalarga ko'p taalluqlidir. Ayniqsa, bola huquqlari va ota-ona mas'uliyati bilan bog'liq masalalarda nasl-nasabning aniqligi muhim ahamiyatga ega.

### ASOSIY QISM

Nasl-nasabning huquqiy asoslari

Fuqarolik huquqida nasl-nasabni belgilash: Ko'p davlatlarning fuqarolik qonunlarida nasl-nasabni belgilash ota-onaning farzandlari bilan huquqiy aloqalarini o'rnatish mexanizmi sifatida muhim ahamiyatga ega. Misol tariqasida, O'zbekiston Respublikasi Oila kodeksi va Yevropa davlatlaridagi fuqarolik qonunchiligi.

Ba'zi hollarda biologik ota-ona va huquqiy ota-ona o'rtasida farq bo'lishi mumkin. Masalan, asrab olish yoki surrogat onalik jarayonida huquqiy ota-ona biologik ota-onadan farqlanishi mumkin.

Nasl-nasabning genetik asoslari

Zamonaviy fan va texnologiyalarning rivojlanishi bilan DNK tahlili orqali nasl-nasabni aniqlash usullari keng qo'llanilmoqda. DNK testi orqali nasl-nasabni aniqlash, ota-onalikni tasdiqlash, sud ishi jarayonlarida qo'llaniladi.

Ota-onalikni aniqlashdagi ilmiy yondashuvlar: DNK tahlili ota-onalikni aniqlashning eng ishonchli usullaridan biri bo'lsa-da, ba'zi hollarda huquqiy va ma'naviy jihatlari muhimroq bo'lishi mumkin.

Nasl-nasabning madaniy va ijtimoiy o'rni



Nasl-nasabning ijtimoiy ahamiyati: Turli jamiyatlarda nasl-nasabning belgilanishi muhim o‘rin tutadi. Misol uchun, an’anaviy jamiyatlarda oilaviy nasl muhim ahamiyatga ega bo‘lib, u orqali ijtimoiy maqom, meros huquqlari va madaniy qadriyatlar shakllanadi.

Nasl-nasabning madaniy va diniy ko‘rinishlari: Ko‘p dinlarda va madaniy an‘analarda nasl-nasabni aniqlash va oila tushunchasi o‘ziga xos o‘ringa ega. Masalan, islom dinida nasl-nasabni belgilash ota tomon orqali amalga oshiriladi va bu meros huquqi, oilaviy mas’uliyat masalalarida muhim ahamiyatga ega.

Nasl-nasabni belgilashdagi huquqiy nizolar

Ota-onalikni rad etish va tan olish masalalari: Ba’zida nasl-nasab bo‘yicha nizolar ota-onalikni tan olish yoki rad etish bilan bog‘liq bo‘lishi mumkin. Bunday hollarda sud organlari ota-onalikni DNK tahlili yoki boshqa dalillar orqali aniqlashlari mumkin.

Nasl-nasabning xalqaro huquqiy jihatlari: Xalqaro huquqda bolalar huquqlari va ota-onalik bilan bog‘liq masalalar keng muhokama qilinadi. Xalqaro konvensiyalar va shartnomalar, masalan, Bola huquqlari to‘g‘risidagi konvensiya, bolalar va ota-onalar huquqlarini himoya qilishga qaratilgan.

Xulosa: Nasl-nasabni belgilashning ahamiyati: Nasl-nasabni belgilash ijtimoiy, huquqiy va madaniy jihatdan o‘ta muhim masala bo‘lib, u orqali insonlarning o‘z oilaviy va genetik aloqalarini aniqlash imkoniyati paydo bo‘ladi. Kelgusidagi istiqbollar: Genetika va huquq sohasidagi texnologik taraqqiyot nasl-nasabni aniqlash jarayonlarini yanada aniq va adolatli qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, ota-onalik masalalarida ijtimoiy va huquqiy me’yorlarning uzviyligi ta’minlanishi kerak.

### **FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:**

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi
2. O‘zbekiston Respublikasining Oila kodeksi 01.09.1998
3. O‘zbekiston Respublikasi Oliy sudi Plenumining 2001 yil 1 iyundagi qarorlari. -T., 2001, 30-38 b.
4. Xalqaro xususiy huquq. Darslik. Mualliflar jamoasi. T., TDY, 2019, 354 b.
5. Oila huquqi. Darslik. Mualliflar jamoasi, T., 2005, 185 b.
6. Oila huquqi: darslik/F.M. Otaxo‘jayev, Sh.R. Yuldasheva; O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi. - T.: Cholpon nomidagi NMIU. 2013, 208 b.



7. Raxmonqulova N.X-A. Xalqaro xususiy huquqda nikoh munosabatlari. Monografiya. – T.: Artflex. 2011 y.
8. Raxmonqulova N. Xalqaro xususiy huquqda nikohdan ajratishga doir munosabatlarni tartibga solinishi: o‘quv qo‘llanma. – T., 2012.
9. Raxmonqulova N. Xalqaro xususiy huquqda nikoh tuzish bilan bog‘liq munosabatlarni tartibga solinishi: o‘quv qo‘llanma. – T., 2012.
10. Abduraxmonova X.B. Xalqaro xususiy huquqda ota-ona va farzand munosabatlarining tartibga solinishi. O‘quv Qo‘llanma. –T.: “TOP IMAGE MEDIA” – 2012.

